

17 Ιουλίου, 1996

[ΠΙΚΗΣ, Π., ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΚΡΟΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

LIOUFIS AND CO. LTD.,

Εφεσεύοντες - Ενάγοντες,

v.

ΜΙΧΑΛΑΚΗ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ,

Εφεσίβλητου - Εναγόμενου,

v.

ΠΑΝΙΚΟΥ ΠΑΝΑΓΙΔΗ,

Εφεσίβλητου - Τριτοδιάδικου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 8767)

Απόδειξη — Σύσταση εταιρείας — Μπορεί να αποδειχτεί με μαρτυρία ότι υφίστατο και λειτουργούσε σαν εταιρεία — Λειτουργία ως εταιρεία, δημιουργεί τεκμήριο κανονικής σύστασης.

5 *Εταιρείες — Απόδειξη σύστασης και λειτουργίας — Αποτελεί απόδειξη κανονικής σύστασης της εταιρείας.*

10 *Πολιτική Δικονομία — Ανύπαρκτος ενάγων — Θέμα ανύπαρκτου ενάγοντα, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αντιδικίας μέσω των δικογράφων, το μέσο αμφισβήτησης της οντότητάς του είναι αίτηση για διαγραφή της αγωγής.*

15 *Ιδιοκτησία — Τεκμήριο ιδιοκτησίας — Κατοχή και χρήση κινητού, δημιουργεί τεκμήριο ιδιοκτησίας.*

20 *Η ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου υπόθεση, αφορούσε αξίωση των εφεσεύοντων - εναγόντων να αποζημιωθούν από τον εφεσίβλητο - εναγόμενο για ζημιές που προξενήθηκαν στο αυτοκίνητό τους κατόπιν αυτοκινητικού ατυχήματος. Με τη διαδικασία προσεπικλήσεως ο εφεσίβλητος - εναγόμενος κατέστησε μέρος στη*

διαδικασία τον εφεσίβλητο - τριτοδιάδικο.

Το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάσισε ότι επί της ουσίας οι εφεσείοντες - ενάγοντες πέτυχαν και θα εξέδιδε προς όφελός τους απόφαση για το ποσό των ΛΚ874, αλλά τελικά έκρινε ότι αυτό δεν ήταν δυνατό, επειδή δεν απέδειξαν (α) την ιδιότητά τους ως εταιρεία και (β) την ιδιοκτησία τους όσον αφορά το αυτοκίνητο και απέρριψε την αγωγή. 5

Οι εφεσείοντες - ενάγοντες, εφεσίβαλαν την απόφαση. Με αντέφρασή του ο εφεσίβλητος - εναγόμενος όσο και ο εφεσίβλητος-τριτοδιάδικος πρόσβαλαν το μέρος της απόφασης του Δικαστηρίου αναφορικά με τα έξοδα και ισχυρίστηκαν ότι λανθασμένα το Δικαστήριο δεν επεδίκασε έξοδα υπέρ τους αγνοώντας τον κανόνα ότι "τα έξοδα ακολουθούν το αποτέλεσμα", καθώς και τον καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ των εφεσιβλήτων, εναγομένου και τριτοδιαδίκου. 10 15

Εκδόθηκαν από το Εφετείο δύο αποφάσεις οι οποίες συμφωνούν ως προς το αποτέλεσμα. 20

Ο Κρονίδης Δ., αποφάσισε ότι:

(1) Υπήρξε πληθώρα μαρτυρίας που κατέδειχνε ότι οι εφεσείοντες - ενάγοντες λειτουργούσαν ως εταιρεία και αυτό συνιστούσε τεκμήριο ότι είχαν συσταθεί δεόντως ως εταιρεία, το οποίο δεν ανατράπηκε και συνεπώς η απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι η ύπαρξη της εταιρείας δεν αποδείχθηκε, ήταν εσφαλμένη. 25

(2) Η κατοχή και χρήση του αυτοκινήτου από τους εφεσείοντες - ενάγοντες, συνιστούσε εκ πρώτης όψεως απόδειξη ιδιοκτησίας η οποία δεν ανατράπηκε, αλλά υπήρξε και πληθώρα αποδεκτής μαρτυρίας από την οποία μπορούσε να εξαχθεί ότι οι εφεσείοντες - ενάγοντες ήταν ιδιοκτήτες του αυτοκινήτου και συνεπώς το εύρημα του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι δεν είχε αποδειχθεί, ήταν εσφαλμένο. 30 35

Ο Πικής, Π., με δική του απόφαση με την οποία συμφώνησε και ο Χρυσοστομής Δ., συμφώνησε με την απόφαση του Κρονίδη Δ. ως προς το αποτέλεσμα και πρόσθεσε, ότι: 40

(1) Το μέσο για την αμφισβήτηση της οντότητας του ενάγοντα, είναι αίτηση για διαγραφή της αγωγής, διότι η ύπαρξη των εναγόντων δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αντιδικίας μέ-

σω των δικογράφων.

5 Η έφεση έγινε δεκτή, εκδόθηκε απόφαση υπέρ των εφεσειόντων-εναγόντων για το ποσό των ΛΚ874 πλέον έξοδα πρωτοδίκως και κατ' έφεση, καθώς και διάταγμα για τα έξοδα μεταξύ εναγομένου και τριτοδιαδίκου.

Η έφεση έγινε δεκτή.

10 Αναφερόμενες υποθέσεις:

K.N.G. Autoparts Ltd v. Ιωάννου (1996) 1 Α.Α.Δ. 689,

Queen v. Langton [1876] 2 QBD 296,

15

Russian Commercial and Industrial Bank v. Comptoir D' Escompte de Mulhouse [1925] A.C. 112.

Έφεση.

20

Έφεση από τους ενάγοντες κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Βλαδιμήρου, Ε.Δ.) που δόθηκε στις 29 Μαΐου 1992 (Αρ. Αγωγής 3493/89) με την οποία απορρίφθηκε η αγωγή, λόγω του ότι οι ενάγοντες δεν απέδειξαν την ύπαρξη τους ως εταιρεία καθώς και την ιδιοκτησία τους όσον αφορά το αυτοκίνητο το οποίο ενεπλάκη στο δυστύχημα.

25

Χρ. Ιωαννίδου (κα) για Στ. Κιττή, για τους Εφεσειόντες.

30

Θ. Μόντης, για τον Εφεσίβλητο - εναγόμενο.

Στ. Πολυβίου (κα), για τον Εφεσίβλητο-Τριτοδιάδικο.

Cur. adv. vult.

35

ΠΙΚΗΣ, Π.: Την πρώτη απόφαση θα δώσει ο Δικαστής Κρονιάδης.

40

ΚΡΟΝΙΑΔΗΣ, Δ.: Οι εφεσειόντες, όπως φαίνεται από τον τίτλο της έφεσης, είναι νομικό πρόσωπο, Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης.

Με το ειδικά οπισθογραφημένο κλητήριο ένταλμα της αγωγής αξίωσαν εναντίον του εναγομένου αποζημιώσεις ύψους £1.286,02

σεντ για ζημιές που υπέστησαν στο αυτοκίνητο υπ' αριθμό εγγραφής LE271, ιδιοκτησίας τους, συνεπεία τροχαίου δυστυχήματος που συνέβηκε την 21/2/1989 στον Άγιο Δομέτιο και οφείλετο στην αμέλεια του εναγομένου. Ο εφεσίβλητος-εναγόμενος στην υπεράσπισή του αρνήθηκε ότι οι εφεσείοντες ήταν οι ιδιοκτήτες του αυτοκινήτου LE271 και ακολούθως πρόβαλε διάφορους ισχυρισμούς όσον αφορά την αμέλεια. Ισχυρίστηκε ότι το δυστύχημα προκλήθηκε από την αμέλεια και/ή παράβαση των νομίμων υποχρεώσεων του Πανίκου Παναγίδη τον οποίο με τη διαδικασία προσεπίκλησης κατέστησε τριτοδιάδικο στη διαδικασία. 5
10

Κατόπιν ακρόασης, το Δικαστήριο κατέληξε ότι, ενώ επί της ουσίας οι εφεσείοντες επιτύγγαναν και επομένως θα εξέδιδε προς όφελός τους απόφαση για το ποσό των £874,-, εν τούτοις τελικά έκρινε ότι αυτό δεν καθίστατο δυνατό εφόσον, κατά την άποψή του, οι εφεσείοντες δεν απέδειξαν (α) την ιδιότητά τους ως Εταιρεία και (β) την ιδιοκτησία τους όσον αφορά το αυτοκίνητο LE271. Ένεκα τούτου, απέρριψε την αγωγή. Με την παρούσα έφεση αμφισβητείται η πρωτόδικη απόφαση, όσον αφορά το συμπέρασμα ότι δεν αποδείχθηκε η οντότητα της εταιρείας και η ιδιοκτησία της επί του αυτοκινήτου. 15
20

Με την αντέφεσή τους τόσο ο εφεσίβλητος-εναγόμενος όσο και ο εφεσίβλητος-τριτοδιάδικος προσβάλλουν το μέρος της απόφασης του πρωτόδικου Δικαστηρίου που αφορά τα έξοδα και ισχυρίζονται ότι λανθασμένα δεν επεδίκασε το πρωτόδικο Δικαστήριο έξοδα υπέρ τους, αγνοώντας τον κανόνα ότι "τα έξοδα ακολουθούν το αποτέλεσμα". Επίσης, προσβάλλεται η απόφαση του πρωτόδικου Δικαστηρίου όσον αφορά τον καταμερισμό της ευθύνης μεταξύ των εφεσιβλήτων, εναγομένου και τριτοδιάδικου. Κατά την ακρόαση της έφεσης ο δεύτερος λόγος της αντέφεσης αποσύρθηκε από τους δύο δικηγόρους που αντιπροσώπευαν τους δύο εφεσίβλητους. Όσον αφορά το μέρος της αντέφεσης για τα έξοδα αμφότεροι δήλωσαν ότι ο λόγος αυτός θα ισχύσει εάν και εφόσον το Δικαστήριο απορρίψει την έφεση. 25
30
35

Ο συνήγορος των εφεσείωντων εισηγήθηκε ότι η γενική άρνηση όπως αναφέρεται στην πρώτη παράγραφο της Έκθεσης Υπεράσπισης με την οποία αρνείται το περιεχόμενο της πρώτης παραγράφου της Έκθεσης Απαιτήσεως, δεν αναφέρεται στη νομιμοποίηση της ενάγουσας Εταιρείας αλλά μόνο στον ισχυρισμό ότι η τελευταία είναι ιδιοκτήτρια του αυτοκινήτου LE271. 40

Συμφωνούμε με την εισήγηση αυτή. Η γενική άρνηση της πρώ-

- της παραγράφου της Έκθεσης Υπερασπίσεως δεν μπορεί παρά να αναφέρεται αποκλειστικά στο θέμα της ιδιοκτησίας του αυτοκινήτου και όχι φυσικά στην οντότητα των εναγόντων. Τούτο προκύπτει αβίαστα και από το σύνολο του περιεχομένου της Έκθεσης
- 5 Υπερασπίσεως όπου πουθενά δεν υπάρχει ισχυρισμός που να αμφισβητεί την οντότητα της Εταιρείας. Περαιτέρω εισηγήθηκε ότι εν πάση περιπτώσει είχε προσαχθεί μαρτυρία και επεσήμανε τη μαρτυρία του αστυνομικού εξεταστή του δυστυχήματος, τη μαρτυρία του
- 10 Π. Πιττάκα, υπαλλήλου του λογιστηρίου της Εταιρείας Παυλίδης & Αραούζος όπου έγινε η επιδιόρθωση του αυτοκινήτου LE271, καθώς και στα τεκμήρια 2 και 3 τα οποία παρουσιάστηκαν στο Δικαστήριο με τη συναίνεση των διαδίκων. Τελικά εισηγήθηκε, ότι προέκυπτε από το σύνολο της μαρτυρίας πως οι εφεσείοντες ενεργούσαν ως Εταιρεία περιορισμένης ευθύνης. Οι συνήγοροι της άλλης πλευράς υποστήριξαν την πρωτόδικη προσέγγιση ότι δεν απεδείχθη με θετική μαρτυρία η οντότητα της Εταιρείας.

- Όσον αφορά τη μαρτυρία του εκτελεστικού Διευθυντή των εφεσεϊόντων, είμαστε της άποψης ότι από μόνη της δεν θα ήταν πρόσφορη για την απόδειξη της νομικής οντότητας. Ο μάρτυρας απαντώντας σε ερώτηση κατά την κύρια εξέταση για τη σχέση του με τους εφεσείοντες, απάντησε ότι ήταν ο γενικός εκτελεστικός Διευθυντής της Εταιρείας. Αλλά, πέραν της μαρτυρίας του εκτελεστικού Διευθυντή των εφεσεϊόντων υπάρχει πληθώρα άλλης μαρτυρίας που κατέδειχνε ότι οι εφεσείοντες λειτουργούσαν ως Εταιρεία. Η μαρτυρία αυτή είναι διάχυτη στα πρακτικά της ακροαματικής διαδικασίας, και ενδεικτικά αναφέρουμε τα τεκμήρια 2 και 3,
- 25 τιμολόγια τα οποία εξέδωσε στο όνομα των εφεσεϊόντων η Εταιρεία Παυλίδης & Αραούζος που επιδιόρθωσαν τις ζημιές στο αυτοκίνητό τους, και τα οποία τιμολόγια παρουσιάστηκαν στο Δικαστήριο με τη σύμφωνη γνώμη των εφεσιβλήτων. Πέραν τούτου, οι εφεσιβλήτοι συμφώνησαν με τους εφεσείοντες κατά τη διάρκεια της ακρόασης ότι η ενάγουσα Εταιρεία (εφεσείοντες) δικαιούταν να
- 30 πληρωθεί ποσό £70,- για την απώλεια χρήσεως του αυτοκινήτου LE271 επί πλήρους ευθύνης.

- Αυτή η μαρτυρία ήταν αρκετή για την έγερση μαχητού τεκμηρίου κανονικότητας: *omnia praesumuntur rite ac solemniter esse acta* (Βλέπε Cross on Evidence, 5th Edition, p.46, όπου αναφέρεται: "The principle applies to corporations, so proof that a company has acted as such is evidence that it was duly incorporated.).

Αυτό το τεκμήριο δεν αντικρούστηκε από την πλευρά των εφε-

σιβλήτων και αποβαίνει καθοριστικό. Στην υπόθεση *Queen v. Langton* [1876] 2 QBD 296, το Αγγλικό Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο ομόφωνα αποφάσισε ότι μαρτυρία σύμφωνα με την οποία η προβαλλόμενη ως Εταιρεία διεξήγαγε εργασίες ως τέτοια, ήταν αρκετή προς απόδειξη της ύπαρξής της (Βλ. *K.N.G. Autoparts Ltd. v. Μιχάλη Ιωάννου* (1996) 1 Α.Α.Δ. 689). 5

Καταλήγουμε ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο έσφαλε καταλήγοντας ότι η ύπαρξη της Εταιρείας δεν είχε αποδειχθεί. 10

Το δεύτερο σκέλος της έφεσης στρέφεται εναντίον του ευρήματος του πρωτόδικου Δικαστηρίου ότι οι εφεσεϊόντες απέτυχαν να αποδείξουν την ιδιοκτησία τους επί του αυτοκινήτου αρ. εγγραφής LE271. 15

Ο ευπαίδευτος συνήγορος των εφεσεϊόντων εισηγήθηκε ότι καθ' όλη την ακροαματική διαδικασία δεν αμφισβητήθηκε η ιδιοκτησία των εφεσεϊόντων επί του αυτοκινήτου. Μας παρέπεμψε δε σε αποσπάσματα από τα πρακτικά της δίκης, μεταξύ των οποίων και του αστυνομικού εξεταστού του δυστυχήματος, τόσο κατά την κύρια εξέτασή του όσο και κατά την αντεξέτασή του από τον εφεσίβλητο-εναγόμενο. Το πρωτόδικο Δικαστήριο απεφάσισε ότι η μαρτυρία αυτή επί του θέματος της ιδιοκτησίας είναι μη αποδεκτή γιατί είναι εξ ακοής μαρτυρία. Συμφωνούμε στο σημείο αυτό με το πρωτόδικο Δικαστήριο. Ο μάρτυρας έδωσε τη μαρτυρία αυτή αναγινώσκοντας έγγραφο το οποίο ουδέποτε παρουσιάστηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. 20 25

Υπάρχει όμως πληθώρα άλλης αποδεκτής μαρτυρίας με βάση την οποία μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι εφεσεϊόντες είναι ιδιοκτήτες του αυτοκινήτου LE271. 30

Πέραν της μαρτυρίας του εκτελεστικού Διευθυντού των εφεσεϊόντων υπάρχει άλλη μαρτυρία που αποδεικνύει την κατοχή και χρήση του αυτοκινήτου από τους εφεσεϊόντες. Η κατοχή και χρήση του αυτοκινήτου από τους εφεσεϊόντες αποτελεί εκ πρώτης όψεως απόδειξη της ιδιοκτησίας (Βλέπε *Cross on Evidence*, 5th Edition, p.644 όπου αναφέρεται: "Possession is prima facie evidence of ownership, and a second way which ownership may be proved is by proof of possession of the property in question."). 35 40

Αλλά, πέραν των πιο πάνω, όλοι οι διάδικοι μέσω των δικηγόρων τους, με κοινή δήλωσή τους, κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας, προέβησαν σε παραδοχή γεγονότων χωρίς καμιά

επιφύλαξη, ότι η ενάγουσα Εταιρεία δικαιούται να πληρωθεί ποσό £70,- για την απώλεια χρήσεως του αυτοκινήτου υπ' αριθμό εγγραφής LE271 επί πλήρους ευθύνης.

5 Ο ισχυρισμός των δικηγόρων των εφεσιβλήτων ότι η δήλωση αυτή έγινε υπό την αίρεση της απόδειξης της ιδιοκτησίας του αυτοκινήτου LE271 δεν βρίσκει έρεισμα στο κείμενο ούτε μπορεί να γίνει αποδεκτή. Τέτοια επιφύλαξη δεν υπάρχει στο κείμενο της δήλωσης, ούτε είναι δυνατό να υπονοηθεί ότι υπάρχει ή να προστεθεί
10 εκ των υστέρων.

Καταλήγουμε, για τους πιο πάνω λόγους, ότι το πρωτόδικο Δικαστήριο έσφαλε στην απόφασή του ότι δεν είχε αποδειχθεί η ιδιοκτησία των εφεσειόντων επί του αυτοκινήτου LE271.

15 Η έφεση επιτυγχάνει. Η πρωτόδικη απόφαση παραμερίζεται.

Εκδίδεται απόφαση υπέρ των εφεσειόντων και εναντίον του εφεσιβλήτου-εναγομένου, για το ποσό των £874,- πλέον έξοδα, τόσο πρωτόδικα όσο και κατ' έφεση.

Εκδίδεται επίσης (επί της διαδικασίας προσεπικλήσεως) απόφαση υπέρ του εναγομένου και εναντίον του τριτοδιαδίκου για το ήμισυ του επιδικασθέντος ποσού και το ήμισυ των εξόδων που θα καταβληθούν από τον εφεσίβλητο-εναγόμενο στους εφεσειόντες.

Επειδή τα έξοδα της όλης διαδικασίας δεν μπορούν να διαχωρισθούν σε έξοδα της αγωγής και έξοδα της διαδικασίας προσεπικλήσεως και νοουμένου ότι ο εφεσίβλητος-τριτοδιάδικος θα επιβαρυνθεί με το ήμισυ των εξόδων που θα πληρώσει ο εφεσίβλητος-εναγόμενος, έχουμε καταλήξει όπως μη εκδώσουμε οποιαδήποτε διαταγή ως προς τα έξοδα σχετικά με τη διαδικασία προσεπικλήσεως.

35 Τα έξοδα να υπολογιστούν από τον Πρωτοκολλητή.

ΠΙΚΗΣ, Π.: Με την απόφαση που θα δώσω συμφωνεί και ο Χρυσοστομής, Δ.

40 ΠΙΚΗΣ, Π.: Συμφωνώ με το αποτέλεσμα και τη διαταγή η οποία προτείνεται στην απόφαση του Κρονίδη, Δ. Όντως, έχει αποδειχθεί ότι το αυτοκίνητο, το οποίο υπέστη ζημιά, ανήκει στην εφεσεύουσα εταιρεία.

Συμφωνώ, επίσης, ότι δεν τέθηκε υπό αμφισβήτηση με την Υπε-

ράσπιση η ύπαρξη της εταιρείας, του νομικού προσώπου που ήγει-
 ρε την αγωγή. Ό,τι θέλω να προσθέσω, είναι ότι η ύπαρξη των
 εναγόντων δε θα μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο αντιδι-
 κίας μέσω των δικογράφων. Οι έγγραφες προτάσεις έχουν ως λό- 5
 γο τον προσδιορισμό των επιδίκων θεμάτων μεταξύ των διαδί-
 κων. Η αντιδικία προϋποθέτει την ύπαρξη των διαδίκων. Αν ο
 ενάγων δεν είναι υπαρκτό πρόσωπο, φυσικό ή νομικό, δεν τίθεται,
 ούτε θα μπορούσε να τεθεί ζήτημα αντιδικίας με τον εναγόμενο.
 Αγωγή εκ μέρους ανύπαρκτου προσώπου συνιστά κατάχρηση της
 διαδικασίας. Το μέσο για την αμφισβήτηση της οντότητας του ενά- 10
 γοντα είναι αίτηση για τη διαγραφή της αγωγής. Η θέση αυτή ευ-
 ρίσκει έρεισμα στην απόφαση *Russian Commercial and*
Industrial Bank v. Comptoir D'Escompte de Mulhouse [1925]
 A.C. 112 (HL). Στην υπόθεση εκείνη κρίθηκε ότι η αμφισβήτηση
 εξουσίας του ενάγοντα να κινήσει αγωγή εξ ονόματος της ενάγου- 15
 σας εταιρείας δεν μπορούσε να αποτελέσει το αντικείμενο αντιδι-
 κίας, με την έγερση του θέματος στην Υπεράσπιση. Η θεραπεία
 έγκειτο στη λήψη μέτρων, σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας, για τη
 διαγραφή του ενάγοντα και τον τερματισμό της διαδικασίας. Το 20
 ίδιο ισχύει και στην περίπτωση που αμφισβητείται η ύπαρξη του
 ενάγοντα - (βλ. *The Annual Practice* 1958, σελ. 574 και 575).

Η Δ.27, θ.3, των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας παρέχει το δι-
 κονομικό πλαίσιο για την κίνηση του μηχανισμού για τη διαγραφή
 αγωγής εκ μέρους ανύπαρκτου διαδίκου. 25

Τα στοιχεία, τα οποία ο ενάγων υποχρεούται να παραθέσει για
 την ταυτότητά του στον τίτλο της αγωγής, προβλεπόμενα από από
 τη Δ.2, θ.3, των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας, σκοπούν στον
 προσδιορισμό τόσο της οντότητας όσο και της ταυτότητας του 30
 ενάγοντα. Η κίνηση του μηχανισμού για την έγερση της αγωγής
 προϋποθέτει την ύπαρξή του. Με τα στοιχεία τα οποία παρέχο-
 νται, δίνεται η ευκαιρία στον εναγόμενο να ελέγξει και, εν ανάγκη,
 να αμφισβητήσει την οντότητα του ενάγοντα.

Όπου η ταυτότητα των διαδίκων δε διευκρινίζεται στον τίτλο
 της αγωγής, όπως στην περίπτωση συνεταιρίων που ενάγουν με την
 εμπορική επωνυμία του συνεταιρισμού, οι Θεσμοί προβλέπουν
 μηχανισμό για τη διασαφήνιση της ταυτότητας τους - (βλ. Δ.7).

Η έφεση έγινε δεκτή.